

1981/82:10

Fredagen den 16 oktober

Kl. 09.00

1 § Justerades protokollet för den 8 innevarande månad.

2 § Talmannen meddelade att *Rolf Clarkson* anhållit om ledighet från uppdraget som riksdagsledamot under tiden den 19 oktober–den 20 november.

Denna ansökan bifölls.

Talmannen anmälde att *Berit Mohlin-Erbeus* (m) skulle tjänstgöra som ersättare för *Rolf Clarkson*.

3 § Svar på frågorna 1981/82:28 och 34 om svenskt stöd åt oppositionsrörelse i El Salvador

Anf. 1 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Gertrud Sigurdsen har frågat mig om regeringen är beredd att i likhet med den holländska regeringen stödja den fransk-mexikanska deklARATIONEN och erkänna FDR/FMNL som en politiskt representativ rörelse att delta i de förhandlingar som är nödvändiga för att nå en politisk lösning.

Eva Hjelmström har frågat mig om svenska regeringen i likhet med andra europeiska regeringar är beredd att erkänna FDR/FMNL som en politiskt representativ rörelse och ansluta sig till den fransk-mexikanska deklARATIONEN.

Jag avser att besvara båda frågorna i ett sammanhang.

Den deklARATION som de båda frågorna avser överlämnades av Frankrike och Mexico till FN:s säkerhetsråd den 29 augusti i år. Huvudpunkterna i deklARATIONEN är det nämnda erkännandet av FDR/FMNL som en representativ politisk kraft och stödet till en förhandlingslösning.

Den svenska regeringen har under det senaste året vid flera tillfällen haft anledning att klargöra sin inställning till konflikten i El Salvador. Huvud-

*Om svenskt stöd
åt oppositionsrö-
relse i El Salvador*

linjen i dessa ställningstaganden har varit att förhandlingar är den enda möjliga vägen till fred och en utveckling mot ett demokratiskt samhällssystem, där mänskliga fri- och rättigheter garanteras. Detta sade jag den 13 februari i år som svar på en interpellation av Eva Hjelmström och en fråga av Bertil Zachrisson. Därefter har jag haft anledning att återkomma till saken vid flera tillfällen, senast i mitt tal vid FN:s pågående generalförsamling, där jag bl. a. sade:

”Oppositionen i El Salvador har förklarat sig villig att förhandla för att uppnå en fredlig lösning av konflikten. Sverige förespråkar sedan länge tanken på en förhandlingslösning och vi har med tillfredsställelse noterat att denna tanke får ett allt större internationellt stöd.

En förhandlingslösning som medför eld-upphör och en koalitionsregering som har kontroll över armén och gerillan skulle göra det möjligt att uppnå fred och demokrati.”

Beträffande erkännande av den samlade oppositionen, FDR/FMNL, har regeringen i de uttalanden som gjorts även understrukit att förhandlingar med utsikt att leda till resultat måste föras med FDR/FMNL. I det tidigare nämnda svaret till Eva Hjelmström och Bertil Zachrisson konstaterades också att det program för en fredlig lösning som då presenterats av FDR/FMNL borde kunna vara en utgångspunkt för kommande förhandlingar.

Jag har slutligen vid flera tillfällen tagit emot representanter för FDR/FMNL, senast i september i år.

Vårt stöd till förhandlingar och målet med sådana står med andra ord helt klart. Lika klar är den svenska regeringens uppfattning att FDR/FMNL är en nödvändig part vid en förhandlingsuppgörelse. Den fransk-mexikanska deklARATIONEN är uttryck för samma hållning. Jag ser deklARATIONEN som ett konstruktivt bidrag till en lösning av konflikten i El Salvador.

Anf. 2 GERTRUD SIGURDSEN (S):

Herr talman! Jag ber att få tacka utrikesministern för svaret.

Vi upprörs alla över situationen i El Salvador. 25 000 människor har hittills fallit offer för de blodiga striderna där, och mer än 400 000 har drivits på flykt. Vi är också överens om att det är endast genom politiska förhandlingar, som omfattar alla berörda parter, som konflikten kan lösas. Men det är också nödvändigt med en internationell opinionsbildning. Den svenska regeringen har vid flera tillfällen på ett alldeles utmärkt sätt reagerat inför situationen i El Salvador och kritiserat det amerikanska stödet ”till en regim som står alltmer isolerad och som bär ett mycket tungt ansvar för en omfattande terror mot den egna befolkningen”. Citatet är hämtat från utrikesdeklARATIONEN.

Sveriges aktiva neutralitetspolitik ger oss möjlighet att vara opinionsbildande mot förtrycket i världen. T. o. m. Svenska Dagbladet säger i dag att när det gäller att uttrycka åsikter om bl. a. förtryck bör vi betacka oss för att bli ansedda som neutrala.

Men vi får inte förtrötts i kampen och i vårt internationella solidaritets-

arbete. När jag därför säger att det som den svenska regeringen hittills har gjort är bra, vill jag samtidigt säga att vi måste arbeta vidare. Den fransk-mexikanska deklARATIONEN, som erkänner FDR/FMNL som en politiskt representativ rörelse när det gäller att delta i de förhandlingar som såväl den svenska regeringen som socialdemokratin och många andra anser är nödvändiga för att nå en politisk lösning, borde därför ligga utmärkt till för ett stöd från den svenska regeringen.

Utrikesministern citerade här vad han sade i debatten i FN:s generalförsamling för någon månad sedan. Han hade där haft ett utmärkt tillfälle att ge deklARATIONEN sitt stöd. Men det han sade i FN:s generalförsamling var betydligt beskedligare än det han sade i den svenska utrikesdebatten i mars.

Situationen kräver enligt min mening en upptrappning, för att använda ett militärt uttryck, i opinionsbildningen från världens länder och inte en nedtrappning.

När man tar del av utrikesministerns i sak positiva svar, finner man att han ju till alla delar ansluter sig till det som den fransk-mexikanska deklARATIONEN har tagit upp. Men för mig är det rätt oförklarligt vad som döljer sig i den högre diplomats språk. Jag har själv haft möjlighet att verka under kristallkronorna i Arvfurstens palats och borde kanske förstå vad som ligger bakom detta. Men jag vill ställa följande fråga till utrikesministern med anledning av hans positiva svar: Kan jag tolka svaret som ett stöd för det fransk-mexikanska förslaget?

Anf. 3 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på frågan.

Jag skall inte upprepa det Gertrud Sigurdsen har sagt. Jag tror att vi är överens om att situationen är katastrofal i El Salvador. Den är t. o. m. värre än den var när vi hade en interpellationsdebatt i februari i år, då jag uttryckte uppfattningen att huvudansvaret måste falla på militärjuntan och USA, som ju också har treppat upp sin inblandning i El Salvador. USA har en ny bas i Honduras, och man är t. o. m. så barbarisk att man har stoppat leveranser av pulvermjölk till flyktinglägren, vilket hårt drabbar barnen.

Nu hänvisar Ola Ullsten i sitt svar till att han har träffat representanter för FDR/FMNL senast i september. Jag hade också möjlighet att träffa dem och prata med dem, och de var helt på det klara med att lösningen inte kan vara militär utan måste vara politisk. De efterlyste – i synnerhet från Sverige, som ju har ett högt anseende internationellt i sådana här frågor – en deklARATION från den svenska regeringen att den ansluter sig till den fransk-mexikanska deklARATIONEN.

I sak kan jag vara överens med Gertrud Sigurdsen om att det här svaret är positivt. Men ändå förstår inte heller jag det riktigt. Ola Ullsten säger i slutet av svaret att "FDR/FMNL är en nödvändig part vid en förhandlingsuppörelse". Det tycker jag är en glidning från det som deklARATIONEN hävdar, nämligen att FDR/FMNL är en politiskt representativ rörelse.

*Om svenskt stöd
åt oppositionsrö-
relse i El Salvador*

Jag vill alltså ha klart besked i den fråga jag ställde: Ansluter sig den svenska regeringen till deklarationen eller inte?

Anf. 4 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Både Gertrud Sigurdsen och Eva Hjelmström frågar om de kan tolka svaret som ett stöd för den fransk-mexikanska deklarationen. Låt mig då säga att jag tolkar den fransk-mexikanska deklarationen som ett stöd för den svenska hållningen. Därav följer givetvis att det jag nu har sagt också innebär att jag instämmer i det som fransmän och mexikanare har sagt i sitt gemensamma uttalande. Jag vet inte, trots att jag har vistats under kristallkronorna länge, vad jag därutöver kan behöva säga. Det är ju den politiska viljan i det här sammanhanget som är det avgörande, inte själva utformningen av en deklaration.

Både den franska, den mexikanska och den svenska regeringen anser att det skall till en politisk lösning av situationen i El Salvador, att en politisk lösning av situationen kräver förhandlingar mellan både den militära och den politiska grenen av oppositionen å ena sidan och militärjuntan i El Salvador å den andra sidan. Längre än så i form av erkännande av oppositionen eller ett instämmande i den fransk-mexikanska deklarationen och för den delen också i vad gäller att förklara denna gruppering vara representativ kan man sävitt jag förstår inte gå. Jag kan inte se att det föreligger någon meningsmotsättning mellan de båda frågeställarna och den svenska regeringen.

Anf. 5 GERTRUD SIGURDSEN (s):

Herr talman! Eftersom jag är svensk riksdagsledamot och ställer min fråga i det svenska parlamentet, har jag givetvis frågat den svenska regeringen om den stöder det fransk-mexikanska förslaget. När jag då frågar Ola Ullsten om en tolkning, får jag till svar att han tolkar den fransk-mexikanska deklarationen som ett stöd för den svenska hållningen. Det var för mig ytterligare en ny form av den högre diplomatin. Men låt mig då säga att jag tolkar Ola Ullstens tolkning som ett stöd för den fransk-mexikanska deklarationen.

Jag vill ställa ytterligare en fråga till Ola Ullsten: Vilka initiativ när det gäller El Salvador kommer den svenska regeringen att aktualisera i FN under den pågående generalförsamlingen?

Anf. 6 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Får jag uppfatta uttrycket "som ett stöd för" som liktydigt med "att ansluta sig till", eller innebär detta ett missförstånd från min sida och en strid om ord? Jag tycker att här finns en skillnad, men jag uppfattar svaret så, att den svenska regeringen ansluter sig till denna deklaration, och jag vill då fråga: Innebär detta att vi i FN kommer att ge ett klart uttryck för den hållningen? Att vi gör det betraktas nämligen som oerhört väsentligt från FDR/FMNL:s sida.

Anf. 7 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Jag är rädd för att detta kan bli en för omvärlden litet svårbegriplig debatt.

Saken är ju den, att vi inom den svenska regeringen – vilket ju både Eva Hjelmström och Gertrud Sigurdsen har påpekat och t. o. m. gett oss en viss honnör för – sedan länge uttalat att en politisk lösning av konflikten i El Salvador måste åstadkommas och att en politisk lösning förutsätter förhandlingar. När ungefär ett år hade gått sedan den svenska regeringen uttryckte denna mening, uttrycktes samma mening i ett gemensamt uttalande av de franska och mexikanska regeringarna, och då sade jag i FN att jag var glad över att den svenska hållningen – som ju f. ö. delades också av andra – nu har fått ett än vidare internationellt stöd. Jag vet inte av vilken anledning den svenska regeringen skall utplåna sig så till den grad att vi, bara därför att någon annan säger detsamma som vi, då skall gå upp och säga att nu tycker också vi på det viset. Det är ju precis det vi har sagt hela tiden.

Men om vi kan få slut på denna del av debatten, som jag inte tror är särskilt konstruktiv, genom att jag accepterar det sätt på vilket Gertrud Sigurdsen och Eva Hjelmström tolkar mitt svar, så är jag fullt beredd att göra det.

Anf. 8 GERTRUD SIGURDSEN (s):

Herr talman! Ola Ullsten säger att det är en för omvärlden svårbegriplig debatt. Jag tror inte att det beror på frågeställarna – vi har ställt rätt raka frågor – utan det beror på det sätt på vilket svaret har presenterats. Men jag undrar om Ola Ullsten på något sätt kan ange hur den svenska regeringen kommer att aktualisera de här frågorna i FN under höstens generalförsamling.

Anf. 9 EVA HJELMSTRÖM (vpk):

Herr talman! Också min fråga kvarstår, men Gertrud Sigurdsen har tagit upp densamma.

Anf. 10 Utrikesministern OLA ULLSTEN:

Herr talman! Det är dess värre inte möjligt för Sverige att verka som en aktiv part i den här konflikten. När vi tar initiativ, som frågeställarna vill att vi skall göra – och jag också –, kan det i ett läge där vi så att säga icke är part i konflikten och inte har något uppdrag bara ha formen av opinionsyttringar av skilda slag. Det blir fråga om opinionsyttringar av den typ som förekommer här och det slags uttalanden som jag har gjort i riksdagen tidigare och i Förenta nationerna. Finns det förutsättningar för svensk medverkan i fråga om ytterligare och mera konkreta FN-initiativ, så är Sverige på intet sätt ovilligt att medverka till det. Men just för dagen ser jag ingen sådan öppning.

Jag tror emellertid att det faktum att många regeringar i omvärlden kräver förhandlingar, kräver att juntan i El Salvador skall erkänna oppositionen som en förhandlingspart och dessutom kräver att all utländsk inblandning

Nr 10

Fredagen den
16 oktober 1981

*Om svenskt stöd
åt oppositionsrö-
relse i El Salvador*

skall upphöra, förhoppningsvis till sist skapar förutsättningar för en fredlig uppgörelse. Det är i varje fall vad jag hoppas på.

4 § Föredrogs och hänvisades

Proposition

1981/82:15 till utbildningsutskottet

5 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1981/82:6 till skatteutskottet

1981/82:7 till arbetsmarknadsutskottet

6 § Anmäldes och bordlades

Proposition

1981/82:23 om ändring i lagen (1955:183) om bankrörelse, m. m.

7 § Anmäldes och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1981/82:2 om proportionella val till statliga nämnder (prop. 1980/81:185)

1981/82:3 om vissa tryckfrihetsfrågor m. m.

1981/82:4 om vissa frågor rörande den statliga förvaltningen m. m.

1981/82:5 om användningen av datateknik i riksdagsarbetet

1981/82:6 om vissa kommunala frågor

1981/82:7 om slopande av uttrycket "allmänna inrättningar" i lagstiftning-
en

Skatteutskottets betänkanden

1981/82:1 om kommunernas skattskyldighet för inkomst av rörelse

1981/82:2 om avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för fackföreningsavgif-
ter

1981/82:3 om skattefrihet för viss lunchförmån

1981/82:4 om miljövårdsavgifter m. m.

1981/82:5 om gränsbeloppen för beskattning av dödsbo som handelsbolag

Lagutskottets betänkanden

1981/82:1 om utländska medborgares rätt att förvärva fast egendom
m. m.

1981/82:2 om underhållsbidrag till barn

1981/82:3 om förmånsrätt för royalty vid konkurs

1981/82:4 om förmynderskap och godmanskap

Socialutskottets betänkanden

1981/82:3 om tillgodoseende av vissa service- och vårdbehov inom hälso- och
sjukvården m. m.

1981/82:5 om modersmjölk

Kulturutskottets betänkanden

1981/82:1 om återinförande av en namnlängd i statskalendern

1981/82:2 om kostnadsansvaret för arkeologiska utgrävningar i samband med byggnation

1981/82:3 om märkning av vissa kulturföremål

Nr 10

Fredagen den
16 oktober 1981

*Meddelande om
interpellationer*

8 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 16 oktober

1981/82:45 av *Raul Blücher* (vpk) till arbetsmarknadsministern om arbetslösheten i Värmlands län:

För ett år sedan var antalet öppet arbetslösa i Värmlands län omkring 5 000. Den senaste mätningen i slutet av september i år uppgår nära 7 000 kvarstående arbetsökande utan arbete. Och nu befarar bedömare inom länsarbetsnämnden i Värmland att antalet arbetslösa kommer att stiga till omkring 9 000 under vintern.

När industriministern i maj 1980 besvarade en interpellation om den minskande industrisysselsättningen i Värmlands län, så anfördes att "de förslag till konkreta åtgärder som länsstyrelsens projektarbete kan avsätta liksom möjligheterna till regionalpolitiskt stöd i Värmlands län och regeringens satsning på utvecklingsfonden kommer rimligen tillsammans att kunna medföra positiva effekter på sysselsättningen i länet".

I oktober 1980 uppgav industriministern i ett interpellationssvar att regeringen noga följer utvecklingen i Värmland och är beredd att stödja projekt som ger ökad sysselsättning i länet.

Nu är situationen markant förvärrad jämfört med läget vid de båda nämnda tidigare interpellationstillfällena. Länsarbetsnämndens prognos för hösten 1981 pekar på fortsatt ökning av arbetslösheten.

Med hänvisning till det anförda vill jag till arbetsmarknadsministern ställa följande frågor:

1. Anser regeringen att hittills vidtagna statliga åtgärder haft tillräckligt positiva effekter på sysselsättningen i Värmlands län?
2. Avser regeringen att ta initiativ till andra typer av statliga åtgärder än de hittills prövade för att motverka den nu kraftigt ökande arbetslösheten i Värmlands län?

1981/82:46 av *Hans Petersson* i Hallstahammar (vpk) till arbetsmarknadsministern om arbetslösheten i Västmanlands län:

Västmanlands län har under de senaste åren drabbats hårt av bl. a. den s. k. stälkrisen. Många orter i Västmanland har förlorat viktiga industriar-

Nr 10

Fredagen den
16 oktober 1981

Meddelande om interpellationer

betsplatser och mer är att vänta i fråga om nedläggningar och arbetslöshet.

De arbetslösa uppmanas att pendla, men inom länet finns inte stort hopp om att få nya arbeten, varför många flyttar.

AMS septemberrapport visar att nära 10 000 personer i dag står som arbetssökande i länet, varav över 5 000 personer är tillgängliga för omedelbar placering. Situationen är alarmerande, och snabba åtgärder är nödvändiga.

På arbetsförmedlingarna arbetar man under hård press. Länets 8 förmedlingskontor har ca 14 000 besök per månad. De personella resurserna är för små för att på bästa sätt ta hand om de arbetssökande och för att kunna ta vara på de små möjligheter som ändå finns att placera de sökande med t. ex. hjälp av rekryteringsbidraget.

Mot bakgrund av det sagda vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

1. Vad tänker regeringen göra för att minska arbetslösheten i Västmanlands län?
2. Vad tänker regeringen göra för att stärka förmedlingarnas personella resurser?

9 § Kammaren åtskildes kl. 09.17.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert